

31.12.2015

Dnro 976/4/15

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Esittelijäneuvos Ulla-Maija Lindström

**AOA SAKSLINILTA HUOMAUTUS JA HYVITYSESITYS VEROHALLINNOLLE /
SKATTEFÖRVALTNINGEN FICK EN ANMÄRKNING OCH EN FRAMSTÄLLNING OM
GOTTGÖRELSE AV BITRÄDANDE JO SAKSLIN**

1
KANTELU

Yhtiö pyysi 23.2.2015 päivätyssä kantelukirjoituksessaan oikeusasiamiestä tutkimaan Konserniverokeskuksen menettelyn Helsingin hallinto-oikeuden 15.11.2013 antaman päätöksen täytäntöönpanossa. Kantelun mukaan Konserniverokeskus oli laiminlyönyt yhtiölle lain mukaan kuuluvan noin 715 000 euron suuruisen veronpalautuksen maksamisen. Hallinto-oikeus oli päätöksellään 15.11.2013 yhtiön verovuosien 2003–2005 osalta alentanut olennaisesti jälkiverotettujen tulojen määrää. Päätös oli lainvoimainen. Konsernikeskus ei ollut palauttanut yhtiölle päätöksen edellyttämiä veroja vuoden 2014 loppuun mennessä, mikä vuoksi yhtiöstä tiedusteltiin 2.2.2015 asian käsittelyn vaiheita Konsernikeskuksen virkamieheltä. Saadun vastauksen mukaan asiaa ei ollut vielä otettu käsittelyyn ja vastauksessa annettiin ymmärtää, että syynä tähän olivat työkiireet. Tämä yhteydenotto ei ollut ensimmäinen ja jo aiempien vuoden 2014 toukokuussa ja lokakuussa tehtyjen yhteydenottojen johdosta asia oli luvattu kiirehtiä. Veroja ei ollut edelleenkään palautettu kantelua kirjoitettaessa eli vuoden ja kolmen kuukauden kuluttua hallinto-oikeuden päätöksestä.

Kantelun mukaan kulunut aika oli kohtuuttoman pitkä. Mikäli mittapuuna viranomaisen toimien asianmukaiselle joutuisuudelle on käsittelyn tapahtuminen kohtuullisessa ajassa, tämä aika ei voi olla muutamaa kuukautta pitempi. Lisäksi viranomaisen tulisi olla toimissaan tasapuolinen niin, että samaa joutuisuutta osoitetaan verovelvolliselle palautuksiin johtavien päätösten vaikutuksia laskettaessa kuin verovelvolliselle maksuseuraamuksia aiheuttavissa maksuunpanoissa. Yhtiön käsityksen mukaan lähellekään näin pitkää käsittelyaikaa ei sovelleta jälkimmäisissä tapauksissa.

Yhtiön tapauksessa hallinto-oikeuden päätös lienee viranomaisen mittapuilla melko työläs. Se ei kuitenkaan voine olla peruste sille, että asian ottaminen käsittelyyn venyy. Yhtiölle ei ollut selvää, oliko viivästyksen syy tapauksen työläys, mutta ainakaan sitä ei voinut käyttää perusteluna pitkälle odotusajalle. Työläät ja vaativat tapaukset kuuluvat viranomaisen virkavelvollisuuksiin siinä, missä helpotkin tapaukset. Asian vaativuuden aiheuttama käsittelyn venyminen on ymmärrettävää, mutta yhtiön tapauksessa muutosten laskentatyötä ei ollut edes aloitettu.

Konsernikeskukselta saadusta vastauksesta, ei ilmennyt, mikä oli syynä pitkään odotusaikaan. Verohallinto oli saanut viime vuosikymmenellä tehdyillä verotusmenettelylain ja Verohallintolain uudistuksilla hyvin laajat valtuudet järjestellä sisäisesti töitään ja kohdentaa resurssejaan. Tämän oikeuden kääntöpuolena on vastuu siitä, että verovelvolliselle tärkeitä asiaa hoidetaan joutuisasti. Resursseja tulisi kohdentaa myös toimintaan, jossa pannaan

täytäntöön tuomioistuinten ratkaisut. Kysymys ei ole vain hallinnon sisäisestä asiasta. Oikeusturvan vaatimusten ja muutoksenhakujärjestelmän periaatteiden mukaista ei voi olla se, että lainvoimaisen päätöksen merkitys suhteellistuu, kun viranomainen katsoo, että sen omassa vapaassa harkinnassa on muutosten laskenta ja maksuunpano. On myös kyseenalaista, vastaako Konsernikeskuksen käsitys hyväksyttävästä käsittelyajasta Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattua oikeutta päästä tuomioistuimeen. Yhtiön näkemyksen mukaan Konserniverokeskuksen menettely ei ole sopusoinnussa tämän oikeuden kanssa. Lisäksi yhtiön tapauksessa itse palautettava rahamäärä on huomattava ja yli 700 000 euron palautuksella on selvää rahoituksellista merkitystä sille.

2 SELVITYS

Verohallinnon Oikeusyksikön lausunto 15.5.2015

Lainsäädäntö

Perustuslain 21 §:ssä turvataan jokaiselle yleinen oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen ratkaistavaksi.

Hallintolain 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle arvio päätöksen ajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Hallintolain 23 a §:n mukaan viranomaisen on määriteltävä toimialansa keskeisissä asiaryhmissä odotettavissa oleva käsittelyaika sellaisille hallintopäätöksellä ratkaistaville asioille, jotka voivat tulla vireille vain asianosaisen aloitteesta. Tämä ei koske asioita, joiden käsittelylle on säädetty määräaika.

Verotusmenettelystä annetun lain 76 §:ssä säädetään verotuksen muuttamisesta muutoksenhaun johdosta. Säännöksen mukaan Verohallinto muuttaa verotusta ja palauttaa takaisin maksetun veron korkoseuraamuksineen, jos muutoksenhaun johdosta annetun päätöksen perusteella vero on poistettava tai sitä on alennettava.

Konserniverokeskuksen menettely

Verohallinnon asiakkaiden siirtohinnoitteluasiat keskitettiin 1.1.2012 lukien määräajaksi siirtohinnoitteluhankkeelle Yritysverotuksen toimintayksikköön Konserniverokeskukseen. Kolmen vuoden määräajan jälkeen siirtohinnoittelutoiminta vakinaistettiin 1.1.2015 lukien toimien nykyisin Konserniverokeskuksen siirtohinnoitteluyksikkönä.

Konserniverokeskuksen selvityksen mukaan Helsingin hallinto-oikeus antoi kantelukirjoituksen mukaisesti 15.11.2013 päätöksen kantelijan verotuksen oikaisulautakunnan päätöksestä tekemään verovalitukseen. Hallinto-oikeuden päätös saapui Konserniverokeskukseen

17.12.2013. Hallinto-oikeuden päätöksen mukaan Verohallinnon tuli toimittaa kantelijan verotus uudelleen siltä osin kuin kantelijan verotus oli hallinto-oikeuden päätöksessä kumottu.

Konserniverokeskuksen selvityksen mukaan kantelijan verotuksen uudelleen toimittaminen annettiin Konserniverokeskuksessa siirtohinnoitteluhankkeen veroasiantuntijan tehtäväksi vuoden 2014 kesäkuussa. Kantelijan verotuksen uudelleen toimittaminen ei kuitenkaan tapahtunut veroasiantuntijan kanssa sovittu mukaisesti asiantuntijan jäädessä syksyllä 2014 virkavapaalle ennen kantelijan verotuksen uudelleen toimittamista. Kantelijan verotuksen uudelleen toimittamista ei myöskään annettu toiselle veroasiantuntijalle johtuen henkilöresurssien kiinnittämisestä muihin määräaikoihin sidottuihin työtehtäviin. Selvityksen mukaan kantelijalle ei tämän johdosta voitu antaa syksyllä 2014 tarkempaa arviota kantelijan verotuksen uudelleen toimittamisen käsittelyajasta.

Konserniverokeskuksen selvityksen mukaan Konserniverokeskuksen asiantuntija on ilmoittanut yhtiön asiamiehen tiedusteluun helmikuussa 2015, että kantelukirjoituksessa tarkoitettu yhtiön verotus toimitetaan uudelleen Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen perusteella kevään 2015 aikana. Kantelijan verotuksen uudelleen toimittamisen valmistelu aloitettiin Konserniverokeskuksessa maaliskuussa 2015. Päätöksen valmisteluun liittyen kantelijalle toimitettiin kuulemiskirje 13.3.2015, jossa kantelijalta pyydettiin lisäselvitystä ja kannanottoa selvityspyynnössä esitettyihin kysymyksiin 26.3.2015 mennessä. Kantelijan vastineaikaa pidennettiin kantelijan pyynnöstä 10.4.2015 saakka. Selvityksestä ilmenee, että Konserniverokeskus tulee toimittamaan kantelijan verotuksen uudelleen välittömästi saatuaan kantelijalta vastineen kuulemiskirjeessä esitettyihin asioihin. Konserniverokeskuksesta saadun tiedon mukaan kantelijan verotus on toimitettu 2003–2005 uudelleen kantelijalta saadun selvityksen jälkeen 1.4.2015 ja kantelijalle on palautettu veroa tehtyjen päätösten johdosta maksatuspäivällä 9.4.2015.

Kantelukirjoituksessa viitattuun palautuksen maksuajankohtaan Verohallinto toteaa, että kantelukirjoituksessa tarkoitettut palautukset suoritetaan pääsääntöisesti noin viikon sisällä palautuksen syntyhetkestä, mikäli muuta estettä palauttamiselle ei ole.

Verohallinnon tavoitteena on, että Verohallinnossa asiat käsitellään hallintolain edellyttämällä tavalla asian laatu, laajuus, vaikeusaste ja muut olosuhteet huomioon ottaen ilman aiheetonta viivytystä. Kantelukirjoituksessa tarkoitettussa tapauksessa kantelijan verotuksen uudelleen toimittaminen on kestänyt yli vuoden, mitä ei voida pitää Verohallinnon toiminnalleen asettamien tavoitteiden mukaisena.

Verohallinnon asiakkaalla on oikeus pyynnöstään saada arvio asian käsittelyajasta riippumatta siitä, onko asiakkaan asia pyyntöä esitettäessä aktiivisessa valmistelussa. Verohallinnon asiakkaalle annettava käsittelyaika-arvio on aina joko senhetkinen arvio yleisesti kyseisen asiaryhmän asioiden käsittelyajasta tai asiakkaan asian todennäköisestä käsittelyajasta. Verohallinto tarvittaessa oikaisee asiakkaalle antamaansa käsittelyaika-arviotaan, mikäli asiakkaan asiaa ei voida perustellusta syystä ratkaista arvioidussa ja asiakkaalle ilmoitetussa käsittelyajassa.

Edellä esitettyyn ja Konserniverokeskuksen selvitykseen viitaten Verohallinto kiinnittää Konserniverokeskuksen huomiota tehtävien parempaan organisointiin, jotta Verohallinnon asiakkaita koskevat verotuspäätökset voidaan tehdä asian laajuus ja laatu huomioiden ilman aiheetonta viivytystä Verohallinto muistuttaa Konserniverokeskusta myös Verohallinnon asiakkaiden oikeudesta saada pyynnöstään hallintolaissa säädetty käsittelyaika-arvio asian käsittelyn kestosta.

Oikeusohjeita

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Perustuslaissa säädetty käsittelyn joutuisuusvaatimus on toistettu hallintolain 23 §:ssä, jonka mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaisella arvio päätöksen ajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä. Päätös on annettava julkisesti, mutta lehdistöltä ja yleisöltä voidaan kieltää pääsy koko oikeudenkäyntiin tai osaan siitä demokraattisen yhteiskunnan moraalin, yleisen järjestyksen tai kansallisen turvallisuuden vuoksi nuorten henkilöiden etujen tai osapuolten yksityiselämän suojaamisen niin vaatiessa, tai siinä määrin kuin tuomioistuin harkitsee ehdottoman välttämättömäksi erityisolosuhteissa, joissa julkisuus loukkaisi oikeudenmukaisuutta.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklan mukaan jokaisella, jonka tässä yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava käytettävissään tehokas oikeussuojakeino kansallisen viranomaisen edessä siinäkin tapauksessa, että oikeuksien ja vapauksien loukkauksen ovat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että Euroopan ihmisoikeussopimukseen perustuvat määräykset oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kuuluvista kielloista ja oikeuksista kuuluvat myös perustuslain oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin (esimerkiksi PeVL 17/2013 vp. s. 2, PeVL 7/2014 vp. s. 3 ja PeVL 39/2014 vp. s. 3).

Eduskunnan lakivaliokunnan mietinnössä (LaVM 3/2009 vp) hallituksen esitykseen oikeudenkäynnin viivästymisestä hyvittämisestä ja eräksi siihen liittyviksi laiksi (HE 233/29008 vp) on todettu, että esityksen tavoitteena on panna täytäntöön Euroopan ihmisoikeussopimuksesta ja ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä aiheutuvat velvoitteet. Ihmisoikeussopimuksen mukaan jokaisella on oikeus oikeudenkäyntiin kohtuullisessa ajassa. Lisäksi jokaisella on oltava käytössään tehokas oikeussuojakeino kansallisen viranomaisen edessä oikeudenkäynnin viivästymistä vastaan. Oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annettua lakia muutettiin lailla 81/2013, joka tuli voimaan 1.6.2013. Muutoksella lain soveltamisalaa laajennettiin niin, että se tuli koskemaan myös yleisiä hallintotuomioistuimia ja erityistuomioistuimia.

Oikeudenkäynnin viivästymistä hyvittämisestä annetun lain (hyvityslain) 4 §:n 1 momentin mukaan arvioitaessa, onko oikeudenkäynti viivästynyt, otetaan oikeudenkäynnin keston lisäksi huomioon 1) asian laatu ja laajuus, 2) asianosaisten, viranomaisten ja tuomioistuimen toiminta

oikeudenkäynnissä ja 3) asian merkitys asianosaiselle. Lain 6 §:ssä säädetään hyvityksen määrästä. Pykälän 1 momentin mukaan hyvityksen tarkoituksena on korvata oikeudenkäynnin viivästymisestä aiheutunutta huolta epävarmuutta ja muuta niihin rinnastettavaa haittaa. Pykälän 2 momentin mukaan hyvityksen määrä on 1 500 euroa kultakin vuodelta, jona oikeudenkäynti on tuomioistuimen tai viranomaisen vastuulla olevasta syystä viivästynyt. Hyvityksen yhteismäärää korotetaan 2 000 eurolla, jos pääasia on erityisen merkittävä asianosaiselle. Asiaa pidetään erityisen merkittävänä, jos se liittyy välittömästi henkilön terveyteen, toimeentuloon, oikeudelliseen asemaan tai muuhun vastaavaan seikkaa. Hytistystä voidaan alentaa tai korottaa 4 §:n 1 momentissa mainitun tai muun niihin rinnastettavan seikan perusteella.

Korkein oikeus arvio ratkaisussaan (KKO 2011:38) valtion korvausvastuuta ja velvollisuutta hyvittää esitutinnan viivästymisestä aiheutunut aineeton vahinko. Korkein oikeus totesi, että hyvityslain mukaan oikeudenkäynnin viivästymisen perusteella viivästykseen otetaan huomioon myös esitutinnan kesto. Lain esitöistä ilmenee, että tilanteet, joissa esitutkinta viivästyy eikä syytetä nosteta, on jätetty hyvityslain korvausjärjestelmän ulkopuolelle siitä syystä, että tällaisten tilanteiden on arvioitu olevan verrattain harvinaisia. Asiallisia perusteita sille, että tällaisessa tilanteessa oikeutta korvaukseen ei olisi, ei siten ole nähty olevan. Korkein oikeus totesi, että esitutinnan kohtuuttomasta kestosta voi sellaisenaankin aiheutua samankaltaista aineetonta vahinkoa kuin varsinaisen oikeudenkäynnin viivästymisestä. Korkeimman oikeuden mukaan estettä kysymyksessä olleessa kanteessa tarkoitettua kärsimyskorvauksen tuomitsemiselle ei siten ollut, jos kantajaa koskeneen esitutinnan katsotaan kestäneen kohtuuttoman kauan.

Korkeimman oikeuden mukaan oikeudenkäynnin kohtuullisuutta arvioitaessa ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännössä on kiinnitetty huomiota asian laatuun ja laajuuteen, asianosaisten, viranomaisten ja tuomioistuimen toimintaan sekä asian merkitykseen asianosaiselle. Näiden perusteiden nojalla oikeudenkäynnin viivästymistä arvioidaan myös hyvityslain 4 §:n mukaan. Korkein oikeus katsoi kantajan korvaukseen puoltavia ja sitä vastaan puhuvia seikkoja punnitessaan, ettei esitutinnan pitkästä kestosta huolimatta kesto ollut pidettävä kohtuuttomana eikä kantajan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaan ja perustuslain 21 §:ään perustuvia oikeuksia siten loukattu, eikä hänellä ollut oikeutta vaatimaansa korvaukseen.

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan (KHO 2015:139) arvioinut yhtiön oikeutta hyvitykseen asian käsittelyyn hallinto-oikeudessa kuluneen ajan vuoksi. Asiassa oli kysymys hyvityslain muuttamisesta annetun alin voimaantulosäännöksen sanamuodon tulkinnasta. Korkein hallinto-oikeus totesi, että hyvityslain tarkoituksena oli taata tehokas kansallinen oikeussuojakeino oikeudenkäynnin keston muodostuessa sellaiseksi, että sitä voitiin pitää Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan vastaisena oikeudenkäynnin viivästymisenä. Tällöin valtio voitaisiin tuomita korvaamaan viivästymisestä aiheutunut ihmisoikeusloukkaus. Lähtökohtana ei siten voinut olla, että hyvityslain muutoksen voimaantulo lykkääntyisi hallintolainkäytössä esimerkiksi valtiontaloudellisista syistä, vaan voimaantulosäännöstä oli tulkittava ihmisoikeusmyönteisellä tavalla niin, että oikeudenkäynnin osapuolille oli myös annettava mahdollisuus samaan oikeussuojaan mahdollisimman nopeasti kansallisessa muutoksenhaussa kuin mikä olisi mahdollista ihmisoikeustuomioistuimessa. Edellä lausuttu huomioon ottaen korkein hallinto-oikeus tutki yhtiön vaatimuksen, joka koski oikeudenkäynnin viivästykseen hyvittämistä asian käsittelyyn hallinto-oikeudessa kuluneen ajan vuoksi.

Saadun selvityksen mukaan hallinto-oikeuden ratkaisu 15.11.2013 yhtiön asiakirjoineen saapui Konserniverokeskukseen 17.12.2013. Kesäkuussa 2014 tapaus jaettiin

siirtohinnoitteluryhmän verotusryhmän asiantuntijalle. Käsittelytavoitteeksi arvioitiin syksy 2014. Asiantuntija haki virkavapautta 1.10.2014 eikä ehtinyt valmistella asiaa. Helmikuussa 2015 yhtiön edustajalle ilmoitettiin, että asia pyritään saamaan käsiteltyksi kevään aikana. Yhtiön tapauksen käsittely aloitettiin maaliskuussa 2015 ja yhtiölle lähetettiin 13.3.2015 kuulemiskirje. Oikeusyksikön lausunnon mukaan yhtiön verotukset toimitettiin uudelleen yhtiöltä 1.4.2015 saadun selvityksen jälkeen ja sille on palautettu veroa tehtyjen verotuspäätösten perusteella maksupäivällä. 9.4.2015. Veronpalautuksen suoritetaan pääsääntöisesti noin viikon sisällä palautuksen syntyhetkestä.

Käytettävissä olevan asiakirjaselvityksen perusteella Helsingin hallinto-oikeuden 15.11.2013 antaman lainvoimaisen päätöksen täytäntöönpano kesti Verohallinnossa vuoden 2015 huhtikuuhun ja yhtiölle maksettiin tämän lainvoimaisen päätöksen mukaiset veronpalautukset vuoden 2015 huhtikuun puolivälissä. Päätöksen täytäntöönpano kesti siten kokonaisuudessaan Verohallinnossa 17 kuukautta.

Kysymyksessä olevan oikeudenkäynnin perusteena on ollut vuoden 2007 tammikuun alussa päivätty verotarkastuskertomus ja sen nojalla toimitetut jälkiverotukset. Asiakirjoista ei ilmene, onko yhtiölle toimitetuissa jälkiverotuksissa määrätty veronkorotuksia. Hallinnolliset rangaistusluonteiset seuraamukset on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä usein rinnastettu rikosoikeudellisiin sanktioihin. Hallinnollisten taloudellisten sanktioiden osalta asian käsittelyn alkamisajankohtaa arvioidaan vastaavasti kuin syyteasioissa. Ratkaisevaa on, missä vaiheessa asianosaiselle esitetään sellainen viranomaisen alustava kanta, että hän tulee tietoiseksi hallinnollisen sanktion määräämisen mahdollisuudesta. Veronkorotusta koskevissa asioissa tämä ajankohta liittyy yleensä verotarkastuskertomuksen tiedoksi antamiseen verovelvolliselle. Vaikka asiakirjoista ei ilmene, oliko yhtiölle määrätty jälkiverotuksissa veronkorotuksia, tarkastuskertomukseen perustuvan oikeudenkäynnin kokonaiskesto on kuitenkin ollut yli kahdeksan vuotta.

Perustuslaissa perusoikeutena turvattuun oikeusturvaan kuuluu, että jokainen saa asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ilman aiheetonta viivytystä. Laillisuusvalvonnassa on vakiintuneesti katsottu, että voimavaroihin ja työmäärään liittyvillä syillä ei hyväksyttävästi voida perustella poikkeamista siitä, mitä perusoikeutena turvattu oikeusturva asian käsittelyltä edellyttää. Pelkästään viittaus yleiseen työtilanteeseen ei siten ole riittänyt selitykseksi kohtuullisen käsittelyajan ylittämiseen. Näkemykseni mukaan siten Konserniverokeskuksen selvityksessä selostetut siirtohinnoittelutapausten käsittelyaikoja koskevat seikat eivät ole hyväksyttävä peruste tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen täytäntöönpanon pitkälle kestolle.

Arvioitaessa, onko käsittely viivästynyt viranomaisessa, on oikeuskäytännön perusteella arvioitu asian käsittelyn keston lisäksi erityisesti asian laatua ja laajuutta, asianosaisen ja viranomaisen toimintaa sekä asian merkitystä asianosaiselle. Asiakirjaselvityksen perusteella hallinto-oikeuden päätöksellä 15.11.2013 palautettuja uudelleen toimitettavia verotuksia alettiin käsitellä Verohallinnossa vasta vuoden 2015 maaliskuussa, jolloin yhtiölle lähetettiin 13.3.2015 päivätty kuulemiskirje. Yhtiö antoi vastauksensa 1.4.2015 ja verotukset toimitettiin päätöksillä, joiden maksuspäivä oli 9.4.2015. Hallinto-oikeuden Verohallintoon uudelleen käsiteltäväksi palauttamat jälkiverotukset olivat siten vireillä noin 16 kuukauden ajan ilman aktiivisia toimenpiteitä. Kun asian käsittelyyn ryhdyttiin, verotukset toimitettiin uudelleen ja veronpalautuksen maksettiin yhtiölle noin kuukauden kuluessa. Kysymys oli runsaan 700 000 euron suuruisesta veronpalautuksesta ja yhtiön mukaan tällä huomattavalla rahamäärällä ottaen huomioon palautuskoron pienuus on selvää rahoituksellista merkitystä sille.

Käytettävissä olevan selvityksen perusteella hallinto-oikeuden päätöksen täytäntöönpanossa ei arvioni mukaan ole ollut kysymys laajuudeltaan ja laadultaan vaativasta asiasta, sillä kun asian käsittelyyn ryhdyttiin, päätös saatettiin panna täytäntöön noin kuukaudessa. Asia oli

kuitenkin Konserniverokeskuksessa noin 15 kuukauden ajan vireillä ilman minkäänlaisia aktiivisia toimenpiteitä. Palautettavalla huomattavalla veromäärällä on ollut rahoituksellista merkitystä yhtiölle. Lisäksi kysymys on ollut verotukseen liittyvästä oikeudenkäynnistä, joka on alkanut jo vuonna 2007. Käsitykseni mukaan hallinto-oikeuden päätöksen täytäntöönpanon noin 17 kuukauden kesto Verohallinnossa on pidettävä kohtuuttomana. Näillä perusteilla katson, että kysymyksessä on ollut perusoikeusloukkaus, joka on kohdistunut ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa ja 13 artiklassa sekä perustuslain 21 §:ssä turvattuun oikeuteen oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja tehokkaaseen oikeussuojakeinoon.

4

TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan Verohallinnolle huomautuksen vastaisen varalle edellä selostetusta hallinto-oikeuden päätöksen täytäntöönpanon lainvastaisesta viivästymisestä. Tässä tarkoituksessa lähetän Verohallinnon Oikeusyksikölle ja Konserniverokeskukselle jäljennökset tästä päätöksestäni.

Asiassa on kysymys Verohallinnossa tapahtuneesta tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanon lainvastaisesta viivästymisestä. Hyvityslailta asianosaiselle annetaan oikeussuojaa ihmisoikeussopimuksen edellyttämällä tavalla kansallisella oikeussuojakeinolla myös silloin, kun hallintoasiaa koskeva oikeudenkäynti viivästyy. Asianosaisella on lain nojalla oikeus saada valtion varoista kohtuullinen hyvitys. Hyvityslain tuomioistuinta koskevia säännöksiä sovelletaan myös valitusasioita käsitteleviin muutoksenhakulautakuntiin. Sen sijaan lakia ei sovelleta tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanoon Verohallinnossa. Mielestäni vaatimus perus- ja ihmisoikeuksien tehokkaasta toteutumisesta edellyttää, että myös tilanteessa, jossa Verohallinto on lainvastaisesti viivytellyt lainvoimaisen tuomioon täytäntöönpanoa, asianosaisella on oikeus korvaukseen menettelyn aiheuttamasta huolesta, epävarmuudesta ja muusta niihin rinnastettavasta haitasta.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisten vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 11 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamies voi laillisuusvalvontaansa kuuluvassa asiassa tehdä toimivaltaiselle viranomaiselle esityksen tapahtuneen virheen oikaisemiseksi tai epäkohdan korjaamiseksi. Oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä on myös katsottu, että oikeusasiamies voi perusoikeuksien valvontatehtävänsä puitteissa tehdä perusoikeuksien loukkausten johdosta hyvitysesityksiä.

Vuoden 2015 alussa tuli voimaan laki valtion vahingonkorvaustoiminnasta. Sillä on haluttu keskittää valtaosa valtioon kohdistuvista vahingonkorvausvaatimuksista Valtiokonttorin käsiteltäväksi. Lakia sovelletaan valtioon kohdistuvan vahingonkorvausvaatimuksen käsittelyyn, jos vaatimus perustuu valtion viranomaisen virheeseen tai laiminlyöntiin. Lainmuutoksen myötä siirrettiin myös eri hallinnonaloilla vahingonkorvausvaatimusten ratkaisemiseen käytettäviä resursseja Valtiokonttoriin.

Edellä mainitun lainmuutoksen johdosta saatan esitykseni yhtiön oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja tehokkaan oikeussuojakeinon loukkaamisen hyvittämisestä Verohallinnon ja Valtiokonttorin tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän niille jäljennöksen tästä päätöksestäni. Pyydän Verohallintoa ja Valtiokonttoria ilmoittamaan minulle viimeistään 31.3.2016, mihin toimenpiteisiin esitykseni hyvittämisestä on antanut aihetta.